

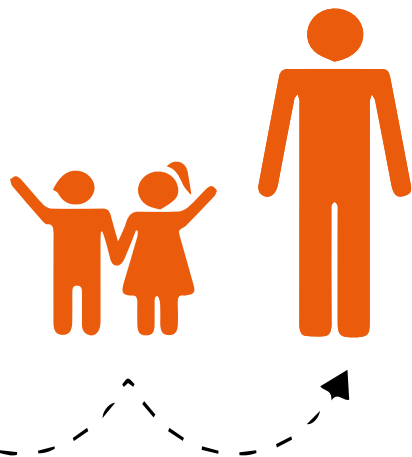
ÚJRAFÉRCELT CSALÁDOK

Válások, exférjek, újraházasodások, mozaikcsaládok mindig is voltak. Ha a családfánkat elemezzük, biztosan találunk olyan leszármazottakat, akik ilyen formában éltek. Újrakezdték. Mostanában ez egyre gyakoribb.

ÍRTA: CSATLOS TÜNDE, TRELLA-VÁRHELYI GYOPÁR

„**A**ranka, kérem, a maga gyereke és az én gyerekeket” – így hangzik Karinthy anekdotikus mondása, aki szintén mozaikcsaládban élt feleségével. De mit jelent pontosabban ez a családforma? Míg egy hagyományos családban előbb van egy párkapcsolat, majd apa-anya-gyerekek, addig a mozaikcsaládoknál a létező párkapcsolat megszakadt (válás, elhalálozás, elhagyás miatt), és marad a gyermekkel egy szülő, aki új párkapcsolatot létesít. Ebben a családformában tehát mindig van egy vagy több gyerek egy előző párkapcsolatból, és hogy aztán ez a minta hogyan alakul tovább, attól függ, hogy a másik oldalon

mi van. Talán az a legáltalánosabb, amikor egy pótapapa lép be egy anyából és gyerek(ek)ből álló családba, ezt nevezzük pótapás családnak. A másik változatnál a nő kerül anyaszerepbe egy olyan családban, ahol az apa egyedül neveli a gyerekeit. Aztán van olyan, ahol mindkét félnek van már egy vagy több gyereke, és akkor ők együtt nevelik tovább ezeket a különböző fészekaljából jövő csemetéket, de lehet, saját gyermekük is lesz, vagy az előző házasságból született gyerekek hol az egyik, hol a másik szülőnél maradnak – ennek nagyon sok változata alakulhat ki. Nem véletlenül nevezik patchwork családoknak őket, ugyanis a színes foltvarrás találó kifejezés erre a családformára.

„Nálunk nincs olyan, hogy az én gyerekem, a te gyereked, a mi gyerekünk. Gyerekeink vannak, és kész. Mindenki egyforma. Mindketten azt mondjuk, hogy hat gyerekünk van, és ezt így is éljük meg... Gábor soha nem akarta és nem is vette át az »apa« szerepet, viszont biztosított mindannyiunkat a szeretetéről, és ez volt a nyerő. Az ő családja, az ő gyerekei nem kívántak részt venni ebben az új életben. Három év után találkoztam először a gyerekeivel, a szüleivel pedig nyolc év után... Úgy tűnik, akkor érett meg rá az idő.” (Csengele)

Teher lehet a gyermeknek

Számos kihívással szembesülnek a patchwork családokban élők. Figyelembe kell venni, hogy szinte biztosan komoly veszteség (válás, elhagyás, haláleset) után állnak, és nagy kérdés, hogy mennyire és hogyan estek túl ezen. „Sokszor tapasztalom, hogy akár dachból is az egyik fél egy hirtelen válás után azt gondolja, gyorsan párkapcsolatot létesít. Ha ez túl korán történik, és nincsenek túl a válás okozta sebekén a

gyerekek vagy a felnőtt, akkor ezeknek a párkapcsolatoknak nem túl jó a prognózisuk, főleg a gyerekek szenvedik meg ezt nagyon” – magyarázza Dimén-Varga Tünde integratív gyermek-pszichoterapeuta. Mint mondja, nehézséget okoz még, ha a felnőttek nem tisztelik a többi családtagot, például az ex-vagy az új partnert. A gyerekeknek is borzasztóan nehéz, ha azt kell hallgatni az egyik szülőnél, hogy a másik miért nem megfelelő. Szintén nehézség a patchwork családok alakulásánál, hogy kezdetben háttérbe szorul a párkapcsolat. Nem tudnak annyit befektetni a kapcsolat fejlődésébe, mint akkor, ha nem lennének gyerekeik. Aztán ott van a versengés és annak minden formája. A gyerek féltékeny lehet az új partnerre, a partner a gyerekekre, a gyerekek egymásra.

„A volt férjem, azt hiszem, a mai napig nem úgy találja az új társát, mint az élettársát, szerelmét, hanem mint egy jó barátot. A gyerekek sokáig így is értelmezték. Hihetetlen, hogy mennyire el tudják hitetni magukkal azt, amit szeretnének. És nem vesznek tudomást az őket bántó valóságról. A kilencévesem csak nemrég jegyezte meg: anya, én most jöttem rá, hogy ti, lehet, sosem költöztök újra össze apával. A gyerekek megoldásai néha kedves-viccesen, néha szívszaggatóan hangzanak: hozzuk haza apát, kössük az ágy lábához, hogy többé ne tudjon elmenni, vagy: én karácsonyra apát szeretném visszakapni az anygalkától.” (Renáta)

Logisztika és nevelési elvek

Mivel sok szereplő van a mozaikcsaládokban, a jó logisztika is nagyon megterhelő tud lenni. Sokszor nagyon különbözőek a szokások a családokban, olyan egyszerű dolgokban is, mint hogy mivel töltik a hétvégét, mit reggeliznek, hová mennek nyaralni, hogy telik a nyaralás, nem beszélve az ünnepekről: szintén megterhelő mind a gyerekeknek, mind a felnőtteknek, hogy épp az ünnep napján kinél van a gyerek – sorolja a lehetséges forgatókönyveket a pszichoterapeuta.

Különbözhetnek a nevelési elvek is: azt is meg kell határozni, hogy ki nevel, melyek az

új szabályok és a határok. Látni kell, hogy a felnőtt, aki eddig nem élt a gyerekkel, nem ismerheti őt, nem értheti, hogy miért reagál úgy, ahogy, tehát ehhez türelem kell, és tapintat. A pótszülők gyakran szembesülnek azzal, hogy a legjobb igyekezetük ellenére sem sikerül jó kapcsolatot kialakítani a gyerekkel, de figyelembe kell venni, hogy ez időigényes folyamat, mert a gyerekek nem gombnyomásra működnek – egyébként a felnőttek sem. Előfordulhat, hogy a saját gyerekünkkel sokkal elfogadóbbak vagyunk, inkább elnézzük a hibáit, negatívumait, és sokkal könnyebben megmagyarázzuk a vele kapcsolatos nehézségeket, mint egy idegen gyerekkel.

„Hihetetlen logisztikát igényel egy ekkora család vezetése. És bármilyen furcsán is hangzik, az az anya feladata. Mindenki egy önálló csoda, és ilyenként kell hozzá viszonyulni, egyforma figyelmet igényel. A legnehezebb az első 6-7 év volt, amíg leginkább a Gábor családja elfogadta a jelen helyzetet. Ez sok rejtett vagy nyílt feszültséget okozott, de túl vagyunk rajta. A legszebb példája a nagycsaládnak a lányom tavalyi műtétje, amelyért Pestre kellett utazni, és a beavatkozás sem volt egyszerű. A teljes család egy emberként állt mellette, kicsitől nagyig. Gyakorlatilag négy különálló család tartotta egyszerre magáénak a lányom gondját, és ekként nyilvánult meg.” (Csengele)

A gyerek belecsöppen, majd alkalmazkodik?

A szakember felhívja a figyelmet: nem a gyerek akarta, hogy szétváljanak a szülei, és nem ő választja az új partnert sem, tehát utóbbinak kell alkalmazkodnia. Mindaz, ami történik, a gyerek vágyaival, a boldog családba vetett hitével, illúziójával ellentétes, és előfordulhat, hogy ő még sokáig a visszarendeződést reméli, és nem egy új családban fog gondolkodni, sőt tesz is azért, hogy a régi családját visszakapja. Például nem akarja elfogadni az új partnert, mert

lojális a vér szerinti szülőhöz, ami teljesen természetes. Hisz ő azt hiszi, hogy ha elfogadja az új partnert, akkor azzal megbántja az édesapját vagy édesanyját. Nagyon sokat tehet a szülő ez ellen akkor, ha feloldja a gyereket e szorongás alól, azaz elmondja, hogy nyugodtan szeretheti is az új partnert. Nagyon súlyos jel, amikor azt látjuk, hogy a gyerek nem lojális a szülőhöz, vagyis elutasító a vér szerinti szülővel, mert az azt jelenti, hogy nagy trauma érte vele kapcsolatban, ami nem múlik el nyomtalanul, és dolgozni kell rajta.

„...az új életre koncentráltam. Az apai oldal sajnos nem, és a törés itt állt be, ettől volt nehéz. Nagyon nehéz. Sokszor éreztem a gyerekeim gyűlöletét, haragját. De én imádtam őket, és mindent megtettem értük. A szüleim is erejükön felül segítettek. Ez volt az éltetőerő.” (Csengele)

Pozitív hozadékok

Bár gyökeresen megváltozik a gyerekek élete, ha a felnőttek eléggé érettek, és nem csak kompenzálnak, hanem ténylegesen arra törekszenek, hogy begyógyítsák a sebeket, akkor van esély arra, hogy harmonikusan, szeretetben, kapcsolatokban gazdagodva nőjenek fel. Sokszor megható egy-egy ilyen családban felnőtt személyt hallgatni, aki elmondja, hogy „nehéz volt, amikor elváltak a szülők és újraházasodtak, de megmaradt az édesanyám, megmaradt az édesapám, és mellette lett még egy vagy két fontos személy az életemben, aki mint egy barát, ott van mellettem” – osztja meg terápiás tapasztalatait Dimén-Varga Tünde. Összegzésként azt tanácsolja, lehet ezt jól kezelni, de kell egyfajta laza hozzáállás, rugalmasság, tisztelet, figyelem. El kell engedni annak az illúzióját, hogy olyanok lehetünk, mint egy hagyományos család, mert nem leszünk, de ez nem baj. A sok-sok különálló darabka egyszer összeáll, ha van bennünk türelem, tisztelet egymás iránt, és így előbb-utóbb kialakul a szeretet is. ●